

STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Beslutningsgrundlag

Ekspertgruppe for Fagfornyelsen

Børne- og Undervisningsministeriet
December 2024

Indhold

Forord	4
Læsevejledning	5
1. Baggrund for anbefalinger til folkeskolens fagplaner	6
1.1 Ekspertgruppens opgave	6
1.2 Ekspertgruppens medlemmer	7
1.3 Politiske pejlemærker	7
1.4 Ekspertgruppens arbejde	7
2. Sammenhæng mellem folkeskolens formål og fagplaner	9
2.1 Folkeskolens formål som afsæt for fagplaner – en didaktisk treklang	9
2.2 Overordnede didaktiske principper - faglig fornyelse i undervisningen	11
2.3 Fra intentioner til format for fagplaner	12
3. Format for folkeskolens fagplaner	14
3.1 Afsnit i format for folkeskolens fagplaner	14
3.2 Almen del	14
3.3 Fagets formål	15
3.4 Fagets karakter	15
3.5 Fagets indhold	16
3.6 Undervisning og evaluering	19
4. Øvrige anbefalinger om folkeskolens fagplaner	21
4.1 Sammenhængen mellem folkeskolens fagplaner og vejledende materiale	21
4.2 Sammenhængen mellem folkeskolens fagplaner og prøver og test	22
4.3 Sammenhæng mellem folkeskolens fagplaner og læremidler	24
4.4 Anbefalinger om tværgående elementer	25
4.5 Anbefalinger om (digital) teknologiforståelse	27
4.6 Anbefalinger om specialundervisningstilbud og fagplaner	29
5. Videre tilrettelæggelse af Fagfornyelsen	31
5.1 Anbefalinger til den videre tilrettelæggelse af Fagfornyelsen	32
5.2 Anbefalinger til udviklingsprogram	34

Forord

Hermed præsenteres anbefalingerne til folkeskolens nye fagplaner.

Fagplaner udgør grundlaget for skolens virke og dannelsesopgave. Tilsammen beskriver fagene det dannelsesindehold, den kommende generation skal møde i undervisningen. Det er gennem skolens fag, at eleverne får mulighed for at gøre sig faglige erfaringer og udvikle en faglig kunnen, der får betydning for deres dannelsesvej.

Samtidig er fagplanerne med til at udvikle undervisningen og dermed skabe en faglig fornyelse, hvor eleverne kan engagere og fordybe sig i fagene på mangfoldige måder – praktisk, kreativt, skabende, abstrakt og teoretisk. Hvor eleverne er aktive og medskabende, og hvor fællesskabet er det naturlige udgangs- og omdrejningspunkt. Dét har vi haft for øje, da formatet for de nye fagplaner skulle udvikles.

Fagplanerne danner rammen om fagene, men betydning får de først, når de gøres levende i undervisning og bliver afsæt for et frugtbart samarbejde mellem lærerne, skolelederne, eleverne og forældrene. Vi har derfor tilstræbt at skrive vores anbefalinger med et blik for den skolevirkelighed og den skolehverdag, som reelt set er med til at gøre fagene levende og nærværende.

Det har været en fornøjelse at få lejlighed til at bidrage til dette arbejde og at være i dialoger med fagfolk, elever og interessenter på skolens område. At opleve det brede og store engagement for at bidrage til at udvikle nye fagplaner har gjort indtryk.

De mange faglige stemmer har fyldt meget i vores arbejde og været inspirerende og berigende. De har peget på centrale faglige pointer, aktuelle erfaringer fra skolens verden, muligheder, myter, knaster og udfordringer. Alt sammen noget som har bidraget til, at vi har kunnet formulere anbefalingerne så relevante som muligt. Stor tak til alle, som har bidraget.

Om det nye format for de kommende fagplaner får succes, vil først for alvor vise sig, når formatet har fået konkret indhold og er blevet en del af folkeskolens hverdag.

Vi håber, at dette beslutningsgrundlag kan danne afsæt for flere meningsfulde dialoger om skolens fag og ikke mindst være afsæt for en reel faglig fornyelse i skolen.

Ekspertgruppe for Fagfornyelsen: Alexander von Oettingen (forperson), Lise Tingleff Nielsen (forperson), Ane Qvortrup, Dennis Hornhave, Helle Bjerg, Ida Geertz-Jensen, Lene Tanggaard, Peter Staun Kastholm og Thomas Illum Hansen.

Læsevejledning

1. **Baggrund for anbefalinger til folkeskolens fagplaner** præsenterer baggrunden for udarbejdelse af anbefalingerne, herunder ekspertgruppens opgave og medlemmer.
2. **Sammenhæng mellem folkeskolens formål og fagplaner** beskriver ekspertgruppens anbefalinger i forhold til, hvordan der kan skabes en tydelig sammenhæng mellem folkeskolens formål og de enkelte fagplaner.
3. **Format for folkeskolens fagplaner** indeholder ekspertgruppens anbefalinger til et enkelt format for fagplaner.
4. **Øvrige anbefalinger om folkeskolens fagplaner** indeholder ekspertgruppens anbefalinger til sammenhængen mellem fagplaner og vejledende materialer, test og prøver, læremidler, tværgående elementer og specialundervisningstilbud.
5. **Anbefalinger til tilrettelæggelse af Fagfornyelsen** præsenterer ekspertgruppens anbefalinger til den videre tilrettelæggelse af Fagfornyelsen og anbefalinger til at kvalificere tilrettelæggelse og gennemførelse af et udviklingsprogram.

1. Baggrund for anbefalinger til folkeskolens fagplaner

Folkeskoleforligskredsen er enig om, at folkeskolens nuværende læreplaner (Fælles Mål) skal erstattes af mere enkle planer for folkeskolens fag. Derfor er det besluttet at igangsætte Fagfornyelsen, som en del af den politiske aftale om *Folkeskolens kvalitetsprogram – frihed og fordybelse* fra marts 2024.

De nye læreplaner (folkeskolens fagplaner) skal understøtte, at folkeskolens formål og fagenes indhold er omdrejningspunktet for skolens undervisning.

I 2024 nedsatte børne- og undervisningsministeren derfor en ekspertgruppe for Fagfornyelsen med et delt formandskab og i alt ni medlemmer.

Ekspertgruppen har været sekretariatsbetjent af et fælles sekretariat med Børne- og Undervisningsministeriet og parterne i Sammen om Skolen.

1.1 Ekspertgruppens opgave

Ekspertgruppen har fået til opgave at udarbejde et beslutningsgrundlag til ministeren og folkeskoleforligskredsen med afsæt i politisk besluttede pejlemærker, jf. afsnit 1.3.

Ekspertgruppens beslutningsgrundlag indeholder anbefalinger til:

- Et enkelt format for folkeskoles fagplaner
- Sammenhængen mellem folkeskolens fagplaner og vejledende materiale
- Om de nuværende obligatoriske emner og tværgående temaer fortsat skal indgå i fagplanerne og i givet fald hvordan
- Sammenhængen mellem indholdet i folkeskolens fagplaner og folkeskolens test og prøver
- Sammenhæng mellem folkeskolens fagplaner og læremidler, herunder hvordan der kan opnås en bedre balance mellem analoge og digitale læremidler
- Tilrettelæggelse og gennemførelse af et udviklingsprogram
- Teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen.

1.2 Ekspertgruppens medlemmer

Ekspertgruppe for Fagfornyelsen

- Alexander von Oettingen, rektor, UC Syd (forperson)
- Lise Tingleff Nielsen, områdechef for grundskole, Danmarks Evalueringsinstitut (forperson)
- Ane Qvortrup, professor, Syddansk Universitet
- Dennis Hornhave, undervisnings- og udviklingsansvarlig hos Skoletjenesten Kolding/Kolding Stadsarkiv
- Helle Bjerg, skoleleder, Skolen på Grundtvigsvej, Frederiksberg Kommune
- Ida Geertz-Jensen, formand for folkeskolesektionen, Daneklærerforeningen, lærer, Slotsparkens Friskole, Jægerspris
- Lene Tanggaard, rektor, Designskolen Kolding, professor, Aalborg Universitet
- Peter Staun Kastholm, direktør, Træningsskolens Arbejdsmarkedsuddannelser
- Thomas Illum Hansen, forskningschef, UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole

1.3 Politiske pejlemærker

Folkeskoleforligskredsen har fastsat følgende politiske pejlemærker for Fagfornyelsen:

1. Folkeskolens Fagplaner formuleres ud fra folkeskolens formål og understøttes af få, præcise mål, som skal sikre progression. Det samlede antal af mål må ikke overstige 10 pct. af de nuværende mål
2. Folkeskolens Fagplaner skal beskrive fagets kernestof og understøtte, at eleverne stilles lige ved skoleskift og ved overgang til videre uddannelse og arbejde
3. Folkeskolens Fagplaner skal være skrevet i et letforståeligt, pædagogisk sprog, som understøtter plads til både at fordybe sig i fagenes teoretiske grundlag og deres praktiske anvendelse, jf. folkeskolelovens § 5, stk. 1
4. Folkeskolens Fagplaner skal understøtte den løbende evaluering af elevernes viden og færdigheder samt den endelige afslutning af faget
5. Folkeskolens Fagplaner skal udvikles med omfattende inddragelse af folkeskolens parter, eksperter og praktikere
6. Folkeskolens Fagplaner skal udarbejdes og implementeres i sammenhæng med et udviklingsprogram.

1.4 Ekspertgruppens arbejde

Ekspertgruppen har i sit arbejde taget udgangspunkt i de politiske pejlemærker og samtidig inddraget aktuel viden om og konkrete erfaringer med læreplaner og skolens undervisning i fagene, herunder særligt den viden og de erfaringer som gruppen repræsenterer. Undervejs har ekspertgruppen suppleret med væsentlige indsigter fra andre fagpersoner.

Ekspertgruppen har derudover været i løbende dialog med og modtaget input fra skolens interessenter og centrale aktører; lærere, børnehaveklasseledere, elever, skoleledere og kommunale repræsentanter, interesseorganisationer m.fl. Denne dialog har i høj grad været med til at kvalificere ekspertgruppens formulering af både intentioner og konkrete anbefalinger.

Ønsker til fagplaner: Centrale pointer fra inddragelsesaktiviteter

- Færre mål og bedre anvendelighed af fagplaner i forhold til arbejdet med undervisningen
- Tydelig sammenhæng mellem folkeskolens formål og fagene
- Tydeligt elevperspektiv og fokus på elevinddragelse
- Fokus på at styrke fællesskab i skolen og i undervisningen
- Didaktiske principper som understøtter refleksioner over undervisningstilrettelæggelse
- Undervisning med plads til fagets praktiske sider, variation og differentiering
- Fokus på fag og samarbejde på tværs af fag (tværfaglighed)
- Fokus på elevernes retssikkerhed
- Genkendelighed i formatet på tværs af fag
- En enkel, visuelt indbydende og overskuelig fagplan
- Fokus på fortsat inddragelse af skolens interessenter og centrale aktører i det videre arbejde med at udvikle og anvende de nye fagplaner i skolen.

Inddragelse i løbet af ekspertgruppens arbejde

Ekspertgruppen har undervejs i arbejdet prioriteret inddragelse af centrale aktører i og omkring skolen meget højt. Det har blandt andet afspejlet sig i, at formandskab og medlemmer har haft en omfattende dialog og sparring med:

- Lærere (bl.a. via lærerpanel, medlemsmøder i DLF, de faglige foreninger)
- Elever
- Skolelederpanel
- Fagdidaktisk sparringsgruppe
- Forskere
- Frie grundskolers foreninger
- Professionshøjskoler og CFU'er
- Interessenter
- Parterne i Sammen om Skolen.

Aktiviteter:

- Forskerseminar
- Workshops med fagdidaktiske eksperter
- Skolebesøg
- Deltagelse i en række arrangementer: Uddannelsesdebatten, medlemsmøder i DLF, KL's Folkeskolekonference, kick-off for fagudvalg, Børnerådets årskonference
- Spørgeskema til lærere og elever på samtlige grundskoler.

2. Sammenhæng mellem folkeskolens formål og fagplaner

Dette kapitel beskriver ekspertgruppens anbefalinger i forhold til, hvordan der kan skabes en tydelig sammenhæng mellem folkeskolens formål og de enkelte fagplaner. Kapitlet beskriver samtidig de intentioner, som ligger bag ekspertgruppens anbefalinger.

2.1 Folkeskolens formål som afsæt for fagplaner – en didaktisk treklang

Ekspertgruppen har fået til opgave at udarbejde et format for folkeskolens fagplaner, som tegner en rød tråd fra folkeskolens formål til de enkelte fags formål og indhold. En sådan rød tråd vil tydeliggøre, at skolens fag ikke bare er fag, der skal læres. De repræsenterer centrale dannelsesnøgler, som både bidrager til at låse en faglig verden op for eleverne og samtidig inviterer til deltagelse i fællesskaber.

Folkeskolens formålsparagraf

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

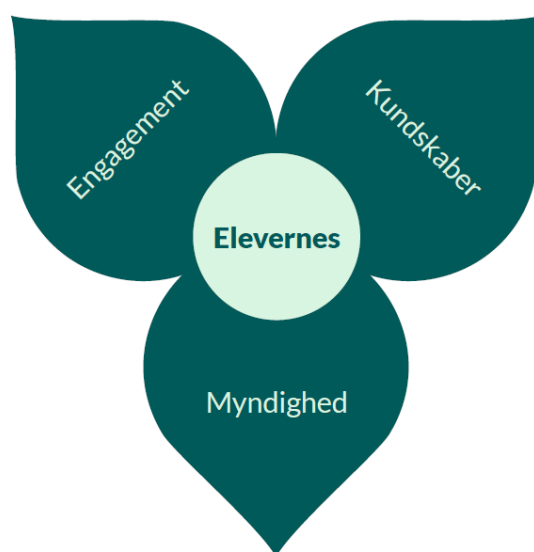
For at fagplanerne kan bidrage til at realisere folkeskolens formål, mener ekspertgruppen, at det er afgørende, at fagplanerne giver eleverne mulighed for at gøre sig erfaringer med og fordybe sig i det udsnit af verden, som fagene – både hver for sig og tilsammen – åbner for eleverne. Eleverne skal således have mulighed for både at udvikle *engagement, kundskaber og myndighed*.

Ekspertgruppen har valgt at beskrive elevernes engagement, kundskaber og myndighed som *en didaktisk treklang for elevernes dannelse*. Den didaktiske treklang knytter an til folkeskolens formål ved at minde om, at fagplanerne netop skal sigte mod en undervisning, hvor eleverne både kan udvikle interesse og engagement, opbygge centrale kundskaber og færdigheder samt blive i stand til at tage stilling og handle myndigt. En sådan undervisning må nødvendigvis også handle om at danne og udvikle elevernes deltagelse i fællesskabet – i undervisningen, i klassen, i skolen og i samfundet. Ved at synliggøre dette brede og dybe formål med fagene

vil fagplanerne pege mod en undervisning, hvor både dannelse og forberedelse til videre uddannelse er i fokus.

- 2.1.1 Ekspertgruppen anbefaler, at en didaktisk treklang – elevernes engagement, kundskaber og myndighed – indgår i udviklingen af fagplaner som en grundlæggende forståelse af, hvordan fagene kan bidrage til folkeskolens formål

Figur 1: En didaktisk treklang for elevernes dannelse

Elevernes engagement, kundskaber og myndighed som en forståelse af, hvordan fagene kan bidrage til folkeskolens formål

Elevernes engagement: De nye fagplaner skal afspejle, at elevernes engagement og interesseudvikling både er en forudsætning for undervisning og samtidig en væsentlig del af undervisningens formål og mål. Det understreges af folkeskolens formålsparagraf stk. 2, som fremhæver betydningen af, at undervisningen giver mulighed for "oplevelse, fordybelse og virkelyst". Eleverne skal med udgangspunkt i deres egne oplevelser og interesser – hver for sig og som en del af et fællesskab – engageres af og engagere sig i fagene. Det kan oplagt være gennem både praktiske og skabende aktiviteter og gennem mere abstrakte eller teoretiske aktiviteter. Sigtet er, at eleverne skal udvikle et dybere fagligt *engagement*, som giver dem "tilid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle" (folkeskolens formålsparagraf stk. 2).

Elevernes kundskaber: De nye fagplaner skal beskrive de centrale kundskaber og færdigheder, som eleverne skal tilegne sig. Folkeskolens formålsparagraf stk. 1 understreger, at eleverne skal gives "kundskaber og færdigheder", som fremmer deres "alsidige udvikling". At tilegne sig faglige kundskaber betyder, at eleverne både skal kende til og være fortrolig med det faglige område, gøre sig erfaringer med faget på forskellige måder og udøve faglighed gennem praktisk kunnen. Eleverne skal altså blive i stand til at anvende deres kundskaber – herunder opnå konkrete praktiske færdigheder – til at handle indsigtfuldt i relevante sammenhænge både i skolen og uden for skolen.

Elevernes myndighed: De nye fagplaner skal være kendetegnet ved et udvidet perspektiv på elevernes myndighed, stillingtagen og deltagelse. Elevernes myndighed bliver berørt i folkeskolens formålsparagraf stk. 1 og 3, som fremhæver, at skolen skal bidrage til, at eleverne udvikler sig alsidigt og kan indgå i et reflekteret og ansvarligt samspil med egen kultur, med andre kulturer og med naturen og fremme deres deltagelse, medansvar, åndsfrihed og demokratiske dannelse. At blive *myndig* betyder at kunne tage kritisk stilling, træffe selvstændige beslutninger og handle ansvarligt. Det handler således ikke kun om demokrati og åndsfrihed; det handler også om at udvikle fantasi, at tænke og skabe – alene og sammen med andre. Det handler om at udvikle sig alsidigt og opnå tillid til, at man kan udtrykke sig, resonere og handle.

2.2 Overordnede didaktiske principper - faglig fornyelse i undervisningen

Hvis eleverne i tråd med folkeskolens formål skal udvikle *engagement, kundskaber og myndighed*, skal fagplanerne sigte mod en undervisning i fagene, hvor eleverne får mulighed for at udvikle netop dette. Det kræver en fortsat udvikling af skolens undervisning i fagene – en faglig fornyelse. Ekspertgruppen beskriver her sine anbefalinger til, hvilke udvalgte overordnede didaktiske principper, der i særlig grad bør karakterisere en sådan fornyelse af undervisningen. Principperne er netop overordnet formuleret og skal omsættes både i de enkelte fagplaner og lokalt i den konkrete undervisning.

2.2.1 Ekspertgruppen anbefaler, at der sættes fokus på de overordnede didaktiske principper med særlig betydning for den undervisning, som de nye fagplaner skal sigte mod

Undervisning, der inviterer eleverne til faglig fordybelse

De nye fagplaner skal skabe rammer for at tilrettelægge en undervisning, hvor eleverne fordyber sig i fagets indholdsområder (kernestof) – både i de enkelte fag og på tværs af fag. Eleverne skal for sig selv og sammen med andre fordybe sig i faglige spørgsmål, erfaringer og erkendelser. Det er med til at understøtte elevernes faglige engagement og give dem mulighed for at udvikle væsentlige kundskaber – herunder konkrete praktiske færdigheder.

Undervisning, hvor eleverne arbejder praksisorienteret og virkelighedsnært

De nye fagplaner skal understøtte lærernes arbejde med at planlægge, gennemføre og udvikle en undervisning, hvor eleverne opnår faglige erfaringer og erkendelser gennem praktiske, anvendelsesorienterede og skabende aktiviteter. Eleverne skal i læringsmiljøer i og uden for skolen have mulighed for at gøre sig erfaringer med den praktiske relevans af fagets kernestof. Herved kan elevernes forskellige erfaringer og forudsætninger bringes i spil, og de får mulighed for at udvikle engagement og faglige kundskaber, som kan anvendes i andre sammenhænge.

Undervisning, hvor eleverne inddrages og har medbestemmelse

De nye fagplaner skal understøtte, at eleverne inddrages i forhold til beslutninger om undervisningens planlægning, gennemførelse og udvikling. Lærerne har det overordnede ansvar og skal samarbejde med eleverne om valg af indhold og arbejdsformer samt inddrage elevernes erfaringer og perspektiver aktivt i undervisningen. Den konkrete inddragelse er med til at styrke elevernes engagement i undervisningen og klassefællesskabet og bidrager til at åbne flere muligheder for at deltage i arbejdet med det faglige indhold.

Undervisning, hvor eleverne inviteres ind i forskellige faglige og sociale fællesskaber

De nye fagplaner skal sætte rammerne for en undervisning, der tager afsæt i og imødekommer elevernes forskellige styrker, ressourcer og forudsætninger. Sigtet er, at alle elever skal møde en undervisning, hvor de på forskellig vis kan deltage og bidrage til både faglige og sociale fællesskaber.

2.3 Fra intentioner til format for fagplaner

Her præsenteres anbefalinger, som ekspertgruppe anser for væsentlige i forhold til at kunne omsætte de ovenfor beskrevne intentioner til et konkret format for fagplaner.

2.3.1 Ekspertgruppen anbefaler, at en almen del skal give fælles retning og forståelse af intentioner på tværs af alle fagplaner

Ekspertgruppen anbefaler, at der udvikles en fælles almen del for alle folkeskolens fagplaner. Formålet med en almen del er at introducere de centrale begreber (for eksempel kernestof), didaktisk treklang samt de overordnede didaktiske principper. Den almene del skal således bidrage til at tydeliggøre sammenhængen mellem folkeskolens formålsparagraf, fagplanerne og den undervisning, eleverne skal møde i folkeskolen, (jf. afsnit 2.1).

Den almene del er målrettet lærere, pædagoger og ledere i skolen, som er den primære målgruppe, der skal arbejde med fagplanerne. Den almene del vil indgå som indledningen til hver fagplan (jf. anbefaling 3.2.1) og vil dermed være bindende. Der knyttes derudover en vejledende tekst til den almene del.

Den almene del vil kunne udgøre et centralt omdrejningspunkt i skolens dialog med forældre om undervisningen.

2.3.2 Ekspertgruppen anbefaler, at fagplaner skal sætte retning og invitere til didaktiske og pædagogiske drøftelser

Fagplaner er både et fagligt grundlag og lærernes didaktiske arbejdsredskab. De skal derfor være tydelige og rammesættende for undervisningens indhold og samtidig invitere til pædagogiske og didaktiske drøftelser lærerne imellem, så undervisningen hele tiden udvikles og bliver så relevant for den aktuelle elevgruppe som muligt.

2.3.3 Ekspertgruppen anbefaler, at fagplaner skal være lettilgængelige og overskuelige

De nye fagplaner skal være kortfattede og formuleres i et sprog, der gør dem anvendelige for skolens lærere. Fagplanernes visuelle udtryk skal prioriteres højt, så layout og grafik er med til at gøre dokumentet indbydende, overskueligt og anvendeligt.

2.3.4 Fra fagplaner til praksis

Det er væsentligt for ekspertgruppen at betone, at fagplanerne kan spille en positiv rolle i den lokale udvikling af undervisning og pædagogisk praksis. Men nye fagplaner skaber ikke i sig selv faglig fornyelse, fordybelse, praktisk undervisning eller styrket elevinddragelse. Det er skolens ledelse, lærere, pædagoger og elever, der giver fagplanerne liv og didaktisk mening i hverdagen. I den forstand forudsætter Fagfornyelsen omfattende skoleudvikling. For at sikre at fagplanerne bliver så relevante og meningsfulde som muligt, er det vigtigt, at den fortsatte udvikling af fagplanerne – og realisering af intentionerne i Fagfornyelsen i det hele taget – sker gennem en omfattende inddragende udviklingsproces. Det gælder særligt i forhold til

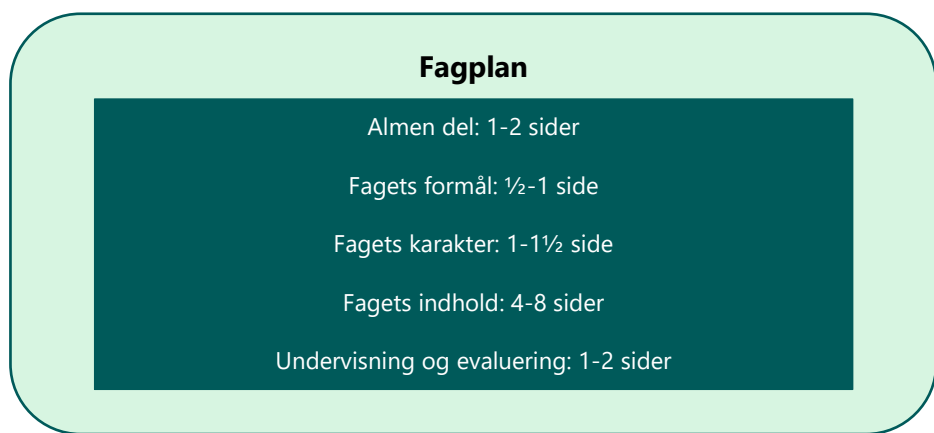
skolens elever, skolens lærere, pædagoger og ledere og i forhold til folkeskolens parter.
Denne pointe adresseres særligt i kapitel 5.

3. Format for folkeskolens fagplaner

Dette kapitel indeholder ekspertgruppens anbefalinger til et enkelt format for folkeskolens fagplaner. Formatet bygger på den forståelse og de intentioner med fagplanerne, der er præsenteret i kapitel 2.

3.1 Afsnit i format for folkeskolens fagplaner

3.1.1 Ekspertgruppen anbefaler, at de nye fagplaner indeholder nedenstående afsnit

Fagplanen for hvert fag skal rammesætte undervisningen i faget og pege frem mod fagets undervisningsvejledning. Fagplanen skal opleves som et sammenhængende hele. Der vil derfor være stor opmærksomhed på at skabe sammenhæng på tværs af de forskellige afsnit.

Fagplanen for hvert fag er den bindende ramme for undervisningen i faget. Fagplanerne vil indgå i en bekendtgørelse. Alle afsnit beskrevet nedenfor i kapitel 3 vil indgå i fagplanen og dermed være bindende. Ekspertgruppen foreslår, at der skal være en undervisningsvejledning til hvert fag, der blandt andet udfolder indholdet i fagplanen (jf. anbefaling 4.1.1).

3.2 Almen del

3.2.1 Ekspertgruppen anbefaler, at den almene del for folkeskolens fagplaner indgår som indledning til hver fagplan

Den almene del skal bidrage til at tydeliggøre sammenhængen mellem folkeskolens formålsparagraf, fagplanerne og den undervisning, eleverne skal møde. Den almene del vil indgå som indledningen til alle fagplaner (jf. anbefaling 2.3.1). Den almene del skal fremstå tydeligt som en indgang til fagplanerne, for eksempel fremhævet via layout.

Afsnittet "Almen del" vil fylde ca. 1-2 normalsider.

3.3 Fagets formål

3.3.1 Ekspertgruppen anbefaler, at afsnittet 'Fagets formål' skal sætte retning for faget og give et kort og præcist svar på fagets 'hvorfor'

I afsnittet beskrives, hvad undervisningen i faget overordnet sigter mod, og hvordan netop dette fag bidrager til at løfte den samlede opgave med elevernes faglige og alsidige udvikling og dannelse, som er beskrevet i folkeskolens formål.

Afsnittet 'Fagets formål' vil fylde ca. ½-1 normalside.

'Fagets formål' indeholder dels et fagformål og dels en kort tekst, der udfolder de centrale tanker i fagformålet med fokus på, hvad fagets centrale dannelsesopgave er i lyset af folkeskolens formålsparagraf og formålets betydning for undervisningen i faget. Afsnittet vil direkte eller indirekte give svar på nedenstående spørgsmål:

- Hvad fokuserer faget på i verden?
- Hvordan bidrager faget til elevernes *myndiggørelse*?
- Hvordan *engagerer* faget eleverne i et møde med verden?
- Hvordan bidrager faget til elevernes *kundskaber*?

3.4 Fagets karakter

3.4.1 Ekspertgruppen anbefaler, at afsnittet 'Fagets karakter' skal give en introduktion til det fag, som eleverne møder i skolen

I afsnittet beskrives faget og dets måder at forstå, undersøge og fremstille et bestemt udsnit af fænomener og problemer i verden på, samt de typer af erkendelser, fortrolighed og mestring, som faget har til formål at fremme hos eleverne.

Afsnittet 'Fagets karakter' vil fylde ca. 1-1½ normalside.

Skolens fag er forskellige og derfor kan afsnittet 'Fagets karakter' variere fra fagplan til fagplan. Fælles for fagplanernes afsnit om 'Fagets karakter' er, at det i en sammenhængende tekst kommer omkring fagets perspektiver og grundforestillinger: Hvilke overordnede perspektiver anlægger faget på verden? Hvilke centrale forståelser og indsigter er definerende for faget? Hvilke fænomener er genstand for fagets erkendelsesinteresser? Hvad er fagets erkendelses- og arbejdsformer, det vil sige, hvad kendetegner fagets måder at arbejde med fagets indhold og undersøge fænomener på?

Afsnittet om fagets karakter har en brobyggende funktion mellem 'Fagets formål' og 'Fagets indhold'. 'Fagets karakter' vil helt konkret udfolde fagets formål ved at sætte flere ord og billeder på, hvad skolefaget sigter mod og handler om. Samtidig vil afsnittet fungere som en introduktion til næste afsnit i fagplanen, hvor fagets indhold beskrives mere specifikt, samt som afsæt for overvejelserne om planlægning, gennemførelse og udvikling af undervisning i sidste afsnit.

3.5 Fagets indhold

3.5.1 Ekspertgruppen anbefaler, at afsnittet 'Fagets indhold' skal udgøre den centrale del af fagplanen og beskrive fagets kernestof

Afsnittet 'Fagets indhold' skal på en overskuelig måde præsentere fagets *kernestof*, som alle elever skal arbejde med for at få mulighed for at udvikle *engagement, kundskaber og myndighed*.

Afsnittet 'Fagets indhold' struktureres i en række faglige *indholdsområder*, som beskriver fagets *kernestof*, det vil sige de væsentlige faglige indholdsområder som alle elever i folkeskolen skal møde og beskæftige sig med i undervisningen. Under hvert indholdsområde angives få *faglige mål*, som skal sætte retning for undervisningen.

Ved at fokusere på fagets kernestof og få faglige mål, bliver det muligt at tydeliggøre sammenhængen og progressionen i faget.

Med udgangspunkt i 'Fagets indhold' har lærerne i samarbejde med kolleger og elever mulighed for at planlægge, gennemføre og udvikle undervisningen samt udvælge det konkrete indhold, som er mest relevant i forhold til den konkrete elevgruppe, herunder mulighed for at supplere med yderligere stof.

For at understøtte lærernes og børnehaveklasseledernes overblik over fagets indhold og kernestof skal der udarbejdes en overskuelig figur over indholdsområderne i hvert fag og deres indbyrdes samspil.

Afsnittet 'Fagets indhold' vil fylde ca. 4-8 normalsider, under hensyntagen til det enkelte fags kompleksitet, antal klassetrin og minimums- eller vejledende timetal, hvor eksempelvis dansk og matematik vil fylde mere end de øvrige fag. Det skal være et princip i udviklingen af de nye fagplaner, at de skal være så kortfattede som muligt. Samtidig er det væsentligt, at fagplanen afspejler fagets egenart.

Ekspertgruppen mener

Centrale begreber i 'Fagenes indhold'

Kernestof er de væsentlige faglige **indholdsområder**, som alle elever i folkeskolen skal møde og beskæftige sig med i undervisningen. I fagplanerne beskrives kernestoffet i form af en række af indholdsområder, som skal sætte rammen for konkrete valg af indhold i undervisningen.

Faglige mål er de overordnede forventninger til elevernes alsidige faglige udvikling og udbytte af undervisningen. I fagplanerne beskrives de faglige mål i form af få, brede, retningsgivende mål, som skal sætte rammen for lærernes arbejde med at planlægge, gennemføre og udvikle undervisningen inden for det aktuelle indholdsområde.

Både kernestof og faglige mål beskrives så enkelt som muligt – med blik for elevernes inddragelse og deres mulighed for at udvikle engagement, kundskaber og myndighed.

3.5.2 Fagets indholdsområder – kernestof

Afsnittet 'Fagets indhold' præsenterer som nævnt en række indholdsområder, som angiver fagets *kernestof*.

Fagene er forskellige, og de faglige indholdsområder i et fag kan derfor have forskellige udtryk og forskellige funktioner på tværs af fag. Det er vigtigt, at det enkelte fag får mulighed for at udvælge og strukturere, hvad der udgør kernestof i netop dette fag. Af hensyn til en vis genkendelighed på tværs af fag og et kvalificeret samspil mellem fagene og skolens samlede virke følger afsnittet en fælles struktur.

Fagets indholdsområder – kernestoffet – beskrives konkret i form af de fænomener, sammenhænge i verden, metoder og begreber, der arbejdes med i undervisningen. Kernestof består således grundlæggende af to typer af indhold:

1. *Fænomenbaseret indhold*, der omfatter de fænomener, som bliver gjort til genstand for bearbejdning og forståelse i undervisningen, for eksempel "Vand, luft og vejr" i natur/teknologi.
2. *Metodisk og teoretisk indhold*, som består af de faglige metoder, teorier og begreber, faget anvender til at gribe og begribe det fænomenbaserede indhold med, for eksempel "observationer" og "fysiologiske forsøg" i natur/teknologi.

Med henblik på at skabe mulighed for faglig fordybelse og udvikling af engagement, kundskaber og myndighed skal antallet af indholdsområder og tilhørende mål begrænses. Der vil være 3-6 indholdsområder i hvert fag, og det skal være et princip for valg af indholdsområder, at antallet begrænses så meget, som hensynet til en hensigtsmæssig fremstilling af fagets indhold og sammenhænge tillader.

I hvert fag introduceres de valgte indholdsområder samlet i en **kort indledning**, der beskriver, hvilke indholdsområder faget er inddelt i, og hvordan de står i forhold til hinanden.

Hvert indholdsområde præsenteres dernæst et ad gangen. Beskrivelsen af indholdsområdet indledes med en kort beskrivelse af det **faglige sigte**. Det faglige sigte angiver hensigten med netop dette indholdsområde – på tværs af de klassetrin, hvor der undervises i faget.

Dernæst vil der være en kort **beskrivelse af indholdsområdet for de specifikke trin** (for eksempel 1.-3. klasse). Denne beskrivelse vil sætte flere ord på indholdsområdet og kernestoffet på trinnet, og den vil vise progressionen fra trin til trin.

Derudover vil der for hvert trin også være få **faglige mål** for indholdsområdet. Faglige mål er udfoldet nedenfor.

3.5.3 Faglige mål

I de nye fagplaner indgår få faglige mål for hvert trin inden for indholdsområdet. En kort definition af mål fremgår i boksen ovenfor, og i boksen nedenfor er ekspertgruppens forståelse af faglige mål udfoldet.

Der udarbejdes 1-2 faglige mål for hvert indholdsområde for hvert af de trin (for eksempel 1.-3. klasse), som faget løber over.

- *Eksempel 1: Fag fra 1.-9. klasse:* Faget løber over alle tre trin (1.-3., 4.-6. og 7.-9. klasse) og har fx fem indholdsområder. Der vil derfor optræde i alt 15-30 faglige mål.
- *Eksempel 2: Fag fra 7.-9. klasse:* Faget løber over et trin og har for eksempel fire indholdsområder. Der vil derfor optræde 4-8 faglige mål.

Det er et gennemgående princip, at antallet af mål i hvert fag skal begrænses mest muligt. Samtidig skal det enkelte fag beskrives på en meningsfuld måde for lærerne og børnehaveklasselederne. Særligt for store fag som eksempelvis dansk og matematik kan der være behov for flere indholdsområder end i mindre fag. Der skal være en særlig opmærksomhed på, at der ikke opstilles for mange mål. Dette kan eksempelvis opnås ved kun at opstille ét mål per indholdsområde i nogle fag.

Jf. de politiske pejlemærker for Fagfornyelsen, må fagenes samlede antal mål ikke overstige 10 procent af de nuværende mål i Fælles Mål.

Ekspertgruppen mener

Sammenhængende og billeddannende faglige mål

Formålet med de faglige mål er at rammesætte og understøtte lærerens faglige og didaktiske arbejde med at planlægge, gennemføre og udvikle en undervisning, der giver eleverne mulighed for at udvikle fagligt *engagement, kundskaber og myndighed*. De faglige mål skal således sætte retning for lærernes arbejde med at tilrettelægge skoleårets undervisning og de konkrete undervisningsforløb, herunder formulere konkrete forventninger til elevernes alsidige faglige udvikling og udbytte af undervisningen.

Ekspertgruppen vil fremhæve særligt to væsentlige forhold ved de faglige mål, som bidrager til at udvikle elevernes faglige *engagement, kundskaber og myndighed* og som adskiller sig fra den nuværende læreplans målbeskrivelse:

- For det første skal de faglige mål være *tæt koblet til det faglige indhold*, og skal fremstå som *sammenhængende og billeddannende målbeskrivelser*. Dette betyder, at målene formuleres som en kort prosatekst, der kan give læreren billeder på, hvad målene indebærer. Målene skal være enkle og skrevet i et letforståeligt sprog.
- For det andet skal de faglige mål sammen med korte beskrivelser af indholdsområderne i faget, *kvalificere lærerens konkrete indholdsvalg og det løbende arbejde med at omsætte og konkretisere de faglige forventninger* på måder, som skaber plads til elevernes forskellige forudsætninger, behov og potentialer. Målene skal således udtrykke overordnede faglige forventninger, som eleverne kan møde og imødekomme på forskellige måder.

Eksempel på fagligt mål

De konkrete faglige mål i fagplanerne skal udvikles af de nedsatte fagudvalg for de enkelte fag. Nedenfor har ekspertgruppen formuleret et eksempel på et fagligt mål, der alene skal illustrere, hvad ekspertgruppen forstår som et sammenhængende og billeddannende fagligt mål.

Dansk, Fortolkning: Fagligt mål efter 3. klassestrin:

- *Eleverne har en nysgerrig, legende og skabende tilgang til tekster og kan engagere sig i dialog om og undersøgelse af forskellige typer af tekster. De har gjort sig erfaringer med, at teksterne kan bruges på flere måder og åbner for forskellige typer af sanselige oplevelser og eksistentielle temaer. Eleverne kan sætte ord på og forholde sig til teksterne i relation til deres eget og andres liv.*

3.6 Undervisning og evaluering

3.6.1 Ekspertgruppen anbefaler, at afsnittet 'Undervisning og evaluering' skal beskrive de væsentligste pejlemærker i forhold til undervisning og evaluering

Afsnittet 'Undervisning og evaluering' skal være med til at understøtte de lokale pædagogiske og didaktiske refleksioner over, hvordan undervisningen i det konkrete fag planlægges, gennemføres og udvikles for bedst muligt at bidrage til at udvikle elevernes *engagement, kundskaber og myndighed*.

I afsnittets første del beskrives perspektiver i forhold til undervisning i faget. Anden del beskriver fagets tilgang til løbende formativ evaluering, og sidste del indeholder beskrivelser vedrørende arbejdet med eventuelle test og prøve(r).

Afsnittet 'Undervisning og evaluering' vil fylde ca. 1-2 normalsider.

3.6.1.1 Undervisning i faget

Første del af afsnittet præsenterer fagets tilgang til undervisningen via tre perspektiver:

Didaktiske overvejelser og principper: Det beskrives her, hvad der på baggrund af fagets genstandsfelt, indhold samt erkendelses- og arbejdsformer kendetegner en undervisning, der fremmer de typer erkendelser, fortrolighed og mestring, som faget er sat i verden for at frem-

kalde hos eleverne. Desuden beskrives, hvad de overordnede didaktiske principper i den almene del bør have af implikationer for planlægning, gennemførelse og udvikling af undervisning i faget. Der skal her være særligt blik for, at eleverne skal have mulighed for at udvikle *engagement, kundskaber og myndighed* (jf. afsnit 2.1) gennem en undervisning, som afspejler og omsætter de overordnede didaktiske principper (jf. afsnit 2.2) på en fagligt relevant måde:

- Undervisning, der inviterer eleverne til faglig fordybelse
- Undervisning, hvor eleverne kan arbejde praksisorienteret og virkelighedsnært
- Undervisning, hvor eleverne inddrages og har medbestemmelse
- Undervisning, hvor eleverne inviteres ind i forskellige faglige og sociale fællesskaber.

Tværgående emner og problemstillinger: Det beskrives her overordnet, kort og eksemplificerende, hvordan der inden for fagets indholdsområder og i samarbejde med andre fag, kan arbejdes med udvalgte tværgående emner og problemstillinger, og hvordan dette kan bidrage til at styrke elevernes engagement, udbygge og nuancere deres tilegnelse af fagets tankegange og kundskaber samt fremme deres myndiggørelse.

Specialundervisning i faget: De didaktiske overvejelser og principper gælder for al undervisning – også specialundervisningen. Det beskrives her kort og overordnet, at det skal overvejes, hvordan der kan arbejdes med indholdsområder og faglige mål inden for det enkelte fag på en måde, der bedst muligt understøtter elever med særlige behovs deltagelse i og udbytte af undervisningen på lige fod med andre elever, herunder evt. behov for tilpasninger. Der skal særligt fokuseres på, hvordan eleverne understøttes med afsæt i deres ressourcer, og hvordan der skabes deltagelsesmuligheder for alle elever.

3.6.1.2 Løbende evaluering i faget

Anden del af afsnittet beskriver den løbende evaluering med fokus på formativ evaluering og løbende feedback i undervisningen.

I afsnittet beskrives kort og overordnet, med afsæt i fagets formål og indhold, hvordan arbejdet med den *løbende evaluering* – både evaluering af undervisningen og evaluering af elevernes alsidige faglige udvikling og udbytte af undervisningen – kan tilrettelægges på en måde som kvalificerer udviklingen af undervisningen og fremmer elevernes deltagelse i og udbytte af undervisningen. For eksempel gennem feedback og tilpasning af støtte og ressourcer.

3.6.1.3 Test og prøver i faget

I det omfang, der er obligatoriske test og prøver i faget, indeholder tredje del af afsnittet beskrivelser af samspillet mellem disse og faget, herunder særligt hvordan de kan tilrettelægges og anvendes på en måde, der støtter op om og kvalificerer undervisningen i faget.

Hvis der er *Folkeskolens Nationale Færdighedstest* i faget, beskrives det kort i relation til fagets formål og indhold, hvilke indholdsområder, færdigheder og kundskaber, det er relevante at have fokus på, når disse test anvendes, som et blandt mange bidrag, til lærernes løbende evaluering og overvejelser om planlægning, gennemførelse og udvikling af undervisningen.

Hvis der er *prøve(r)* i faget, beskrives de(n) kort i relation til fagets formål og indhold, og hvordan informationer fra prøverne kan bidrage til videreudvikling af undervisningen.

4. Øvrige anbefalinger om folkeskolens fagplaner

Dette kapitel indeholder ekspertgruppens anbefalinger:

- Sammenhængen mellem folkeskolens fagplaner og vejledende materiale
- Sammenhængen mellem indholdet i folkeskolens fagplaner og folkeskolens test og prøver
- Sammenhæng mellem folkeskolens fagplaner og læremidler, herunder hvordan der kan opnås en bedre balance mellem analoge og digitale læremidler
- Om de nuværende obligatoriske emner og tværgående temaer fortsat skal indgå i fagplanerne og i givet fald hvordan
- Teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen
- Brug af fagplaner i specialundervisningstilbud.

4.1 Sammenhængen mellem folkeskolens fagplaner og vejledende materiale

Ekspertgruppens kommissorium

Det fremgår af ekspertgruppens kommissorium, at ekspertgruppen skal give anbefalinger til sammenhængen mellem folkeskolens fagplaner og vejledende materiale.

Ekspertgruppen er optaget af at understøtte omsætningen af fagplanen i praksis med en praksisnær og overskuelig undervisningsvejledning med konkrete eksempler til inspiration.

4.1.1 Ekspertgruppen anbefaler, at der udarbejdes en kort og praksisnær undervisningsvejledning med eksempler på undervisning

Undervisningsvejledningen skal:

- Inspirere til, hvordan lærere og børnehaveklasseledere kan arbejde med fagplanen i forbindelse med planlægning, gennemførelse og udvikling af en undervisning, som giver eleverne mulighed for at udvikle *engagement, kundskaber og myndighed* (jf. afsnit 2.1) i relation til fagets indholdsområder (kernestof). Dette skal gøres ved at give billeder på undervisningen i faget og på tværs af fag. Vejledningens relevans, anvendelighed og pædagogiske legitimitet skal understøttes ved en tæt og omfattende inddragelse af lærere og børnehaveklasseledere i udarbejdelsen.
- Være overskuelig og let tilgængelig. Den skal formuleres i et sprog, der gør den anvendelig for lærere og børnehaveklasseledere, og det visuelle udtryk skal prioriteres højt. Vejledningen udarbejdes under hensyntagen til det enkelte fags kompleksitet, klassetrin og minimums- eller vejledende timetal.

- Beskrive, hvordan faglig udvikling (progression) i fagets indhold kan udfoldes. Vejledningen skal indeholde eksempler på, hvordan der kan arbejdes med fagets indholdsområder og mål på forskellige klassetrin, samt inspiration til den lokale udarbejdelse af faglige forventninger til eleverne med udgangspunkt i de faglige mål i fagplanen, og hvor de overordnede didaktiske principper (jf. afsnit 2.2) er omsat til fagets arbejdsformer.
- Indeholde overvejelser om, hvordan skolens nærområde, eksterne aktører og læringsmiljøer kan udnyttes til at skabe anledninger til, at eleverne gør sig praktiske erfaringer med fagene.
- Indeholde overvejelser om indholdselementer og arbejdsformer i det pågældende fag, med afsæt i fagdidaktisk og specialpædagogisk viden, der erfaringsmæssigt kan give anledning til udfordringer for – eller frembyde særlige deltagelsesmuligheder i forhold til – elever med særlige behov samt overvejelser om, hvordan der kan tages højde for disse (jf. anbefaling 4.6.3).
- Indeholde overvejelser om og understøtte didaktiske valg af varierede analoge og digitale læremidler.

4.1.2 Ekspertgruppen anbefaler, at læseplaner udgår

For at sikre et overskueligt vejledende materiale, udarbejdes der ikke vejledende læseplaner fremadrettet. Det ligger i forlængelse af, at kommunalbestyrelsen ikke længere skal vedtage læseplaner.

4.2 Sammenhængen mellem folkeskolens fagplaner og prøver og test

Ekspertgruppens kommissorium

Det fremgår af ekspertgruppens kommissorium, at ekspertgruppen skal give anbefalinger til sammenhængen mellem indholdet i folkeskolens fagplaner og folkeskolens prøver og test.

Det fremgår af Aftale om folkeskolens kvalitetsprogram, at folkeskoleforligskredsen også har besluttet at nedsætte en ekspertgruppe for folkeskolens prøver. Den ekspertgruppe har fået til opgave at bidrage til mere konsolideret viden om, hvordan prøverne virker i dag og komme med deres anbefalinger til, hvordan prøverne kan videreudvikles og prøvetrykket justeres yderligere på lang sigt. Ekspertgruppen for prøvers anbefalinger skal berøre prøvernes rammer, indhold og udformning, herunder mulighederne for øget fordybelse og bedre feedback. Prøveekspertgruppens arbejde skal ses i sammenhæng med Fagfornyelsen og forholde sig til anbefalinger fra ekspertgruppen for ChatGPT. Forligskredsen forelægges prøveekspertgruppens anbefalinger, der også skal drøftes med Sammen om Skolen.

Ekspertgruppen vurderer, at det er velkendt, at prøverne opleves som definerende for didaktiske valg og fokus i undervisningen – særligt i udskolingen. Fælles for prøver og test er, at de fokuserer på en afgrænset del af fagets indhold, og at de derfor potentielt kan trække undervisningen i en anden retning end intentionerne med fagplanerne. Ekspertgruppen vurderer, at det er afgørende for realiseringen af intentionerne med Fagfornyelsen, at netop intentionerne med Fagfornyelsen og fagplanerne specifikt bliver rammesættende for videreudvikling af prøver og test med henblik på at skabe sammenhæng mellem fagplaner, prøver og test.

4.2.1 Ekspertgruppen anbefaler, at ekspertgruppen for prøver skal tage afsæt i Fagfornyelsens intentioner

Fagplanerne skal være rammesættende for videreudvikling af prøver med henblik på at skabe sammenhæng mellem fagplaner og prøver. Prøvers form og indhold i de enkelte fag skal tage udgangspunkt i fagets karakter og den undervisning, som fagplanerne lægger op til. Den kommende ekspertgruppe for prøver bør derfor få til opgave at komme med bud på, hvordan prøverne kan videreudvikles, så prøverne som helhed støtter den undervisning, som er intentionen med Fagfornyelsen, jf. kapitel 2. I den sammenhæng ser ekspertgruppen det som positivt, at ekspertgruppen for prøver blandt andet skal give anbefalinger til, hvordan prøveformer kan videreudvikles og prøvetrykket justeres.

4.2.2 Ekspertgruppen anbefaler, at fagplaner sætter retning for udvikling af prøver og test blandt andet gennem et samarbejde mellem relevante aktører for udvikling af fagplaner, prøver og test

Indholdet i fagplanerne skal sætte en tydelig retning for udvikling af prøver og test i faget for at skabe sammenhæng mellem fagplaner og både prøver og test. Sammenhæng skal skabes via en dialog og samarbejde mellem relevante involverede aktører for både fagplaner, prøver og test i det omfang, det er relevant. Det kan eksempelvis ske via udveksling af udkast til fagplaner og rammeværk for test i udviklingsprocesserne samt møder mellem fagpersoner, der bistår Børne- og Undervisningsministeriet med at udvikle fagplaner, prøver og test.

4.2.3 Ekspertgruppen anbefaler, at fagplaner beskriver løbende evaluering og feedback samt prøver og test

Jf. anbefaling 3.6.1 anbefales det, at afsnittet 'Undervisning og evaluering' skal beskrive de væsentligste pejlemærker i forhold til undervisning og evaluering. Anbefalingen er udfoldet i punkt 3.6.1.3.

4.2.4 Ekspertgruppen anbefaler, at vejledninger om prøver, standpunktskarakterer og fagplaner formidles sammen

Prøvevejledning og vejledning for afgivelse af standpunktskarakterer skal placeres på samme hjemmeside som fagplaner og undervisningsvejledninger for at understøtte, at undervisningen også i udskolingen tager udgangspunkt i fagplanerne samtidig med, at sammenhængen mellem undervisning og prøver styrkes.

Prøver har flere hensyn

Der er flere hensyn ved udvikling af prøver, som er vigtige at være opmærksomme på, når der skal skabes sammenhæng mellem fagplaner og prøver. Formålet med folkeskolens prøver er at dokumentere, i hvilken grad eleven opfylder de faglige krav, der er fastsat i fagplanerne for det enkelte fag. Prøverne skal tage hensyn til elevernes retssikkerhed, herunder at stille eleverne lige, og prøverne fungerer også som adgangskrav til ungdomsuddannelserne. Med dette menes blandt andet, at prøverne har til formål at sikre et ensartet bedømmelsesgrundlag i forhold til at vurdere elevens opfyldelse af faglige mål og krav. Et ensartet bedømmelsesgrundlag skal sikre, at eleverne stilles lige i forhold til vurdering af deres opfyldelse af de faglige krav, hvilket er væsentligt for den enkelte elevs retsstilling, da bedømmelsen har betydning for elevens optagelse på en ungdomsuddannelse.

4.3 Sammenhæng mellem folkeskolens fagplaner og læremidler

Ekspertgruppens kommissorium

Det fremgår af ekspertgruppens kommissorium, at ekspertgruppen skal give anbefalinger til sammenhæng mellem folkeskolens fagplaner og læremidler, herunder hvordan der kan opnås en bedre balance mellem analoge og digitale læremidler.

Det fremgår af Aftale om folkeskolens kvalitetsprogram, at der under Børne- og Undervisningsministeriet nedsættes et dialogforum for læremidler. Forummet skal understøtte en dialog om læremidler i sektoren.

Ekspertgruppen vurderer, at det er afgørende for at lykkes med intentionerne med Fagfornyelsen, at der sikres sammenhæng mellem fagplaner og læremidler, og at skoler og læreres valg og anvendelse af læremidler fremmer en undervisning, der giver eleverne mulighed for at udvikle *engagement, kundskaber og myndighed*. Det gælder både digitale og analoge læremidler.

4.3.1 Ekspertgruppen anbefaler, at der er dialog mellem relevante aktører om læremidler for at understøtte intentionerne med Fagfornyelsen og nye fagplaner

Der skal være dialog mellem relevante aktører for at fremme udvikling af læremidler, som understøtter Fagfornyelsen og intentionerne med de nye fagplaner, herunder hvordan læremidler fra forskellige producenter bedst muligt kan fremme en undervisning, der er i tråd med ekspertgruppens anbefalinger i kapitel 2. Det gælder dels i udvikling af nye læremidler, dels i eventuel tilpasning af eksisterende læremidler. Dialogen forventes at omfatte Børne- og Undervisningsministeriet og aktuelle læremiddelproducenter, samt relevante faglige aktører, her-

under Centre for Undervisningsmidler (CFU), vidensinstitutioner, læreruddannelser, kommuner, lærere, børnehaveklasseledere, pædagoger og skoleledelser. De involverede aktører kan bidrage med væsentlig viden om og erfaring med anvendelse af forskellige læremidler.

4.3.2 Ekspertgruppen anbefaler, at dialog med læremiddelproducenter blandt andet omhandler fleksible indkøbsordninger

Praksis for valg og indkøb af læremidler er ofte afhængige af kommunale indkøbsaftaler, og ekspertgruppen argumenterer for, at lærere og skoler ikke oplever at have den fornødne frihed til at indkøbe de læremidler, som de vurderer bedst egnede i forhold til den lokale kontekst. Derfor skal dialog mellem relevante aktører blandt andet fokusere på, hvordan der kan etableres mere fleksible indkøbsordninger, der inddrager og tilgodeser skoler og lærere og pædagogers mulighed for at kunne træffe didaktiske valg af relevante læremidler.

4.3.3 Ekspertgruppen anbefaler, at der udarbejdes vejledende kriterier for lokal vurdering af læremidlers kvalitet

Der skal udarbejdes vejledende kriterier til brug for lokale vurderinger af læremidlers kvalitet, som kan understøtte pædagogiske og didaktiske overvejelser i forbindelse med forvaltninger, skoleledelse, lærere og pædagogers valg af læremidler i undervisningen. Kriterierne skal have tæt sammenhæng til intentionerne med folkeskolens fagplaner og undervisningen, herunder særligt den almene del af de nye fagplaner. Kriterierne vil samtidig kunne anvendes af læremiddelproducenter i udvikling af læremidler i sammenhæng med fagplanerne for de enkelte fag. Processen for udvikling af kriterierne kan inspireres af lignende initiativ i Norge¹, hvor forskere og praktikere har udviklet tre kategorier til at vurdere læremidlers kvalitet.

4.4 Anbefalinger om tværgående elementer

Ekspertgruppens kommissorium

Det fremgår af ekspertgruppens kommissorium, at ekspertgruppen skal vurdere, om de nuværende obligatoriske emner og tværgående temaer fortsat skal indgå i fagplanerne og i givet fald hvordan.

Det fremgår af Aftale om folkeskolen kvalitetsprogram, at der lægges op til, at indholdet i uddannelse og job integreres i danskfaget.

Ekspertgruppen vurderer, at indholdet i folkeskolen skal indgå i fagplanerne for de enkelte fag for at lykkes med intentionen om stof- og målreduktion samt fordybelse. Samtidig lægger ekspertgruppen vægt på, at nogle tværgående elementer er relevante at fremhæve i fagplanerne for at understøtte en undervisning, der giver eleverne mulighed for at fordybe sig på tværs af fag samt udvikle *engagement, kundskaber og myndighed*.

¹Anbefalingen er inspireret af et lignende initiativ i Norge, hvor der er udviklet tre kategorier til at vurdere læremidlers kvalitet: 1) Læremidlets sammenhæng til læreplanen, 2) Læremidlets pædagogiske og didaktiske kvalitet og 3) Læremidlets design.

4.4.1 Ekspertgruppen anbefaler, at fagplaner forholder sig til tværgående elementer, tværfaglighed og sammenhænge i undervisningen

I hver fagplan beskrives overordnet, hvordan der inden for fagets indholdsområder og i samarbejde med andre fag kan arbejdes med tværfaglighed og udvalgte tværgående problemstillinger. Fagudvalgene skal forholde sig til oplagte faglige sammenhænge til andre fag, som kan understøtte faglig fordybelse. Endvidere skal fagudvalgene overveje, om der er andre tværgående elementer end de nævnte i anbefaling 4.4.2 og 4.4.3, som kan understøtte, at elever oplever undervisningen relevant og motiverende, eksempelvis tværgående temaer som bæredygtig udvikling eller lignende. I fagets undervisningsvejledning kan de overordnede beskrivelser af ovenstående udfoldes.

De udvalgte tværgående elementer skal ikke være selvstændige temaer, men er perspektiver, der indgår i planlægning, gennemførelse og udvikling af undervisningen i fagets indholdsområder og på tværs af fag, der hvor det giver mening.

4.4.2 Ekspertgruppen anbefaler, at alle fag skal forholde sig til, hvordan digital teknologibrug påvirker faget og undervisning i faget

Digital teknologi spiller en rolle i alle fag, og alle fag skal forholde sig til, hvordan digital teknologi påvirker fagets genstandsfelt og undervisning i faget i processen med at udvikle fagplanen. I den proces skal alle fag på et overordnet niveau også forholde sig til, hvad eleverne skal lære for at forstå og bruge digitale teknologier og redskaber i faget. Dette adskiller sig fra det ansvar nogle fag har for at undervise i digital teknologiforståelse.

4.4.3 Ekspertgruppen anbefaler, at nuværende obligatoriske emner og tværgående temaer udgør som selvstændige elementer

De nuværende obligatoriske emner og tværgående temaer skal ikke være selvstændige elementer i folkeskolen med særskilte fagplaner. Udvalgt indhold herfra er fortsat relevant i folkeskolen, og derfor gives nogle fag ansvar for at undervise heri i sammenhæng til fagets faglighed og i sammenhæng mellem fagene. Det nærmere indhold fra et tværgående element, som et fag skal have ansvar for, vurderes af det respektive fagudvalg. Fagudvalgenes arbejde med dette indhold kan ske i samarbejde med andre fagudvalg og understøttes af opgavebeskrivelsen for fagudvalget samt en ny ekspertgruppe for fagplaner, jf. anbefaling 5.1.1.

- **Uddannelse og job:** Med den politiske aftale er det givet, at ansvaret placeres i faget dansk. Ekspertgruppen vurderer, at dansk fra 4.-9. klasse skal have ansvar for et reduceret indhold fra emnet, som fagudvalget for dansk vurderer relevant med inddragelse af videnspersoner inden for uddannelse og job. Alle fagudvalg forholder sig desuden til, om fagets fagplan skal adressere, at faget kan give eleverne billeder af og erfaringer med forskellige uddannelser og job – bredt set.
- **Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab (SSF):** Dansk, natur/teknologi, biologi og historie skal, grundet eksisterende overlap til SSF-indhold, have ansvar for det reducerede indhold, som de respektive fagudvalg vurderer relevant for deres fag.
- **Færdselslære:** Skoler forpligtes gennem en lov- eller bekendtgørelsesbestemmelse til at arbejde med trafikikkerhed på alle trin. Dette indgår således ikke som specifikt indholdskrav i fagplanerne.
- **Sproglig udvikling:** Hvert fag har sit eget fagsprog, og det er afgørende for elevernes deltagelsesmuligheder, at undervisningen rummer elementer, der understøtter elevernes sproglige udvikling fra hverdagsprog til at mestre det fagsprog og de

sproglige registre, der er nødvendige for at deltage i og få udbytte af faget på lige fod med andre elever. Alle fagudvalg skal derfor eksplicit forholde sig til, hvordan fokus på sproglig udvikling kan indarbejdes i fagplanen for deres fag på en måde, der bidrager til, at faget kan løfte sin opgave i forhold til at tage hånd om elevernes sproglige udvikling. Fagudvalgene skal have mulighed for at kunne inddrage relevante videnspersoner i dette arbejde

- **Innovation og entreprenørskab samt it og medier:** De to temaer udgår som selvstændige tværgående elementer i alle fag for at understøtte stof- og målreduktion, og fordi det vurderes, at elementer herfra allerede er integreret som en del af indholdet i relevante fag. Endvidere vurderes det, at den tilgang til undervisning, som ligger i Fagfornyelsen vil betyde, at tilgange og metoder fra de to temaer i stigende grad bliver integreret i undervisningen.

4.5 Anbefalinger om (digital) teknologiforståelse

Ekspertgruppens kommissorium

Det fremgår af Aftale om folkeskolens kvalitetsprogram, at teknologiforståelse skal integreres i udvalgte eksisterende fag i 1. til 9. klasse og udbydes som et nyt femte årtårigt praktisk/musisk valgfag i udskolingen i 7.-8. og 8.-9. klasse.

Det fremgår af tillæg til ekspertgruppens kommissorium om teknologiforståelse, at ekspertgruppen skal:

- Give anbefalinger til i hvilke fag og på hvilke klassetrin teknologiforståelse skal integreres.
- Vurdere og give anbefalinger til, hvordan teknologiforståelse som integreret i fag skal understøtte elevernes forståelse for digitale teknologier samt elevernes digitale dannelse og myndiggørelse.
- Beskrive en overordnet ramme for indholdet i teknologiforståelse som et femte praktisk/musiske valgfag, og hvordan denne ramme understøtter, at eleverne kan forstå, anvende og skabe digitale teknologier.

Det ligger til grund for ekspertgruppens arbejde, at teknologi skal forstås som digital teknologi, idet øvrig teknologi indgår i andre eksisterende fag, fx natur/teknologi. Teknologiforståelse som integreret i fag skal sikre, at alle elever får en undervisning i teknologiforståelse, som gør dem i stand til at forstå og kritisk vurdere den digitale teknologi, de møder i deres hverdag, herunder anvendelsen og konsekvenserne af den. Teknologiforståelse som valgfag skal fokusere på de praktiske dimensioner i arbejdet med digitale teknologier; at skabe med og anvende digitale teknologier.

Ekspertgruppen understreger, at etablering og modning af nye skolefag er en kompleks proces, som kræver, at blandt andet fagdidaktikere og lærere samarbejder og gør sig erfaringer.

4.5.1 Ekspertgruppen anbefaler, at teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen benævnes 'digital teknologiforståelse'

Tillæg til kommissorium for ekspertgruppe for Fagfornyelsen fastslår, at teknologi skal forstås som digital teknologi, idet øvrig teknologi indgår i andre eksisterende fag, for eksempel natur/teknologi. For at understøtte skolernes forståelse heraf, bør termen 'digital teknologiforståelse' bruges fremfor alene 'teknologiforståelse'.

4.5.2 Ekspertgruppen anbefaler, at digital teknologiforståelse udvikles i samarbejde mellem fagudvalg

Fagudvalget for teknologiforståelse skal udvikle digital teknologiforståelse ud fra samme format og intentioner som de øvrige fagplaner, herunder med blik for at understøtte undervisning, der giver eleverne mulighed for at udvikle *engagement, kundskaber og myndighed*. Dertil skal der etableres faglige sammenhænge mellem digital teknologiforståelse og de eksisterende fag, det integreres i. Hvis undervisningen skal bibringe eleverne en reel fortrolighed med digital teknologi, der sætter dem i stand til at agere som myndige mennesker, kræver det, at digital teknologi som fænomen gøres til genstand for undervisning. Fagudvalget for teknologiforståelse skal udvikle faget i samarbejde med fagudvalgene for de fag, som digital teknologiforståelse skal integreres i, og bidrage til de fags beskrivelser af digital teknologiforståelse. Udviklingen af digital teknologiforståelse skal fortsætte gennem evaluering og eventuel justering af fagplaner og fag, digital teknologiforståelse integreres i.

4.5.3 Ekspertgruppen anbefaler, at digital teknologiforståelse integreres i dansk, matematik og natur/teknologi

Digital teknologiforståelse skal indgå i dansk (1.-9. klasse), matematik (1.-9. klasse) og natur/teknologi (4.-6. klasse). Hermed skal digital teknologiforståelse indgå i store og gennemgående obligatoriske fag og integreres i både humanistiske og naturfaglige fag. Dette understøtter, at eleverne opnår bred forståelse for digitale teknologiers funktioner og konsekvenser, som går på tværs af fagområder og forskellige aspekter af elevernes hverdag. Hvor meget digital teknologiforståelse skal fylde i fagene, skal ses i sammenhæng med, at fagplanerne samlet set skal reducere stof- og måltrængsel.

4.5.4 Ekspertgruppen anbefaler, at der er mulighed for, at fagudvalg kan udfordre anbefalede klassetrin

Ovenstående anbefaling om klassetrin afhænger af, hvordan fagligheden digital teknologiforståelse videreudvikles. Fagudvalget for teknologiforståelse og de fag, som digital teknologiforståelse integreres i, skal have mulighed for at udfordre klassetrin på baggrund af deres grundige faglige drøftelser. Ekspertgruppen lægger op til, at digital teknologiforståelse i indskoling skal indgå i begrænset omfang og med fokus på digital dannelse og brug af teknologi under hensyntagen til, at undervisningen har fokus på fagernes kernestof og elevernes tilegnelse af grundlæggende færdigheder.

4.5.5 Ekspertgruppen anbefaler, at valgfaget skal fokusere på kreative og skabende elementer

Valgfaget skal tilrettelægges i forlængelse af elevernes erfaringer med digital teknologiforståelse og bidrage til deres digitale myndiggørelse. Valgfaget skal, jf. tillæg til kommissorium for ekspertgruppe for Fagfornyelsen om teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen, fokusere på de praktiske dimensioner i arbejdet med digitale teknologier. Derfor skal det særligt

bygge på elevernes praktiske og anvendelsesorienterede viden, færdigheder og erfaringer og med afsæt i digital teknologiforståelses kreative og skabende elementer.

4.6 Anbefalinger om specialundervisningstilbud og fagplaner

Ekspertgruppen mener

Styrket anvendelse af fagplaner på specialundervisningsområdet

Ekspertgruppens kommissorium adresserer ikke specialundervisningstilbud eksplicit. Folkeskolens fagplaner er for hele folkeskolen og skal derfor også kunne finde relevant anvendelse i de forskellige specialundervisningstilbud.

Ekspertgruppen har en ambition om, at folkeskolens fagplaner skal fremme et styrket og mangfoldigt elevbegreb, og at der holdes fast i høje ambitioner for elever i forskellige specialundervisningstilbud.

Ekspertgruppen vurderer, at fagplanerne, herunder de sammenhængende og billeddannende mål der fremmer elevernes udvikling af *engagement, kundskaber og myndighed*, vil understøtte deltagelsesmuligheder for elever med forskellige forudsætninger. Samtidig vil det betyde, at fagplanerne kan anvendes og omsættes i forskellige specialundervisningstilbud.

For yderligere at styrke anvendelsen af fagplanerne på specialundervisningsområdet anbefaler ekspertgruppen:

4.6.1 Ekspertgruppen anbefaler, at specialpædagogiske kompetencer skal inddrages i udviklingen af fagplaner

Lærere og pædagoger med specialpædagogiske kompetencer fra forskellige typer af specialtilbud skal inddrages undervejs i udvikling af fagplanerne og undervisningsvejledningerne for at kvalificere og understøtte, at fagplanerne kan anvendes og omsættes i forskellige specialundervisningstilbud. Inddragelsen af specialpædagogiske kompetencer skal ske som en del af fagudvalgenes arbejde samt i udviklingsprogrammet for fagplaner.

4.6.2 Ekspertgruppen anbefaler, at fagplanerne skal indeholde faglige mål, der kan opnås ad forskellige veje

Alle fagudvalg skal inddrage specialpædagogiske overvejelser, når de skriver udkast til den enkelte fagplan. Herunder skal fagudvalg forsøge at formulere de faglige mål, så de kan opnås ad forskellige veje, så det på differentieret vis er muligt at arbejde med målene på forskellige klassetrin som horisonter for udviklingen også af elever, der modtager specialundervisning og ikke vil kunne følge den forventede udvikling for elever i almenområdet.

4.6.3 Ekspertgruppen anbefaler, at undervisningsvejledningen skal indeholde specialpædagogiske overvejelser

Undervisningsvejledningen skal indeholde specialpædagogiske overvejelser i forhold til undervisning i faget, herunder hvordan faglige mål kan nås med udgangspunkt i de forudsætninger, eleverne har (jf. anbefaling 4.1.1). Vejledningen bør kvalificere lærernes overvejelser i forhold til indholdselementer, erkendelseskridt og arbejdsformer i det pågældende fag. Desuden bør den understøtte overvejelser om, hvordan der kan tages højde for dette, herunder overvejelser om eventuelt behov for at trække på særlige kompetencer, ressourcer eller organiseringsformer.

4.6.4 Ekspertgruppen anbefaler, at der gives inspiration til arbejdet med fagplaner i specialundervisningstilbud

Specialundervisningstilbud kan have brug for inspiration til, hvordan de kan anvende og omsætte fagplanerne til deres specifikke elevgruppe. Derfor skal Børne- og Undervisningsministeriet understøtte faciliteret videndeling og netværk mellem skoler og institutioner, og ministeriet skal udvikle et materiale, der understøtter anvendelse og omsætning af fagplaner i specialundervisningstilbud.

5. Videre tilrettelæggelse af Fagfornyelsen

Ekspertgruppens kommissorium

Det fremgår af ekspertgruppens kommissorium, at ekspertgruppen skal give anbefalinger til den konkrete tilrettelæggelse af Fagfornyelsen, herunder et udviklingsprogram der igangsættes som del af Fagfornyelsen.

For at kvalificere ekspertgruppens arbejde har alle landets folkeskoler kunne give deres input til udviklingen af folkeskolens fagplaner og udviklingsprogrammet. Ekspertgruppen har i øvrigt været i dialog med en række aktører, for eksempel interesseorganisationer, øvrige eksperter og praktikere til at kvalificere ekspertgruppens arbejde.

Ekspertgruppen lægger vægt på følgende i anbefalingerne til den videre tilrettelæggelse af Fagfornyelsen – herunder anbefalinger til proces for udarbejdelse af fagplaner og tilrettelæggelse af udviklingsprogrammet:

- *Sammenhæng:* At der i det videre arbejde med Fagfornyelsen sikres kontinuitet og en fortsat sammenhæng til de intentioner og anbefalinger, som ekspertgruppen præsenterer i nærværende dokument.
- *Involvering:* At der i det videre arbejde med Fagfornyelsen sikres en fortsat bred involvering af skolens lærere, pædagoger og ledere, eleverne, kommunerne, skolens interessenter, læreruddannelsen og relevante fagpersoner.
- *Skoleudvikling:* At der løbende er blik for, at reel faglig fornyelse forudsætter omfattende skoleudvikling.

Det er afgørende for ekspertgruppen, at tilrettelæggelsen af Fagfornyelsen tager afsæt i de intentioner og anbefalinger, der er udfoldet i kapitel 2 og 3. Disse intentioner, som blandt andet tydeliggør en sammenhæng til folkeskolens formål (via den didaktiske treklang; engagement, kundskaber og myndighed) og peger mod en undervisning, som inviterer eleverne til faglig fordybelse, hvor eleverne arbejder praksisorienteret og virkelighedsnært, inddrager eleverne og inviterer dem ind i forskellige faglige og sociale fællesskaber, skal danne afsæt for det videre arbejde med Fagfornyelsen. Herunder både fagudvalgenes arbejde med de nye fagplaner og udviklingsprogram.

Ekspertgruppen mener, at de nye fagplaner er helt centrale i en faglig fornyelse, men de kan ikke stå alene. Fagfornyelsen sker i et samspil mellem de nye fagplaner og en lokal praksis, hvor skolens ledelse, lærere og pædagoger giver fagplanerne liv og didaktisk mening i hverdagen. For at fagplanerne skal være så meningsfulde som muligt, skal de udvikles i tæt samspil med lærere, pædagoger og ledere i skolen samt afspejle inspiration fra skolens praksis og fra pædagogisk udviklingsarbejde. Ekspertgruppen peger således på, at en egentlig fagfornyelse forudsætter omfattende skoleudvikling med fortsat inddragelse af skolens lærere, børnehaveklasseledere, elever og skoleledere, videns- og uddannelsesmiljøer samt folkeskolens parter og øvrige interessenter.

Ekspertgruppens anbefalinger til den videre tilrettelæggelse af Fagfornyelsen konkretiseres nedenfor.

5.1 **Anbefalinger til den videre tilrettelæggelse af Fagfornyelsen**

Ekspertgruppen er optaget af, at der i arbejdet med udvikling af de nye fagplaner sikres en kontinuitet i forhold til de beskrevne intentioner med fagplaner og faglig fornyelse, og at den konkrete udvikling af fagplaner sker i samspil med skolens praksis og i løbende dialog med fagpersoner og skolens interessenter.

5.1.1 **Ekspertgruppen anbefaler, at der nedsættes en ny ekspertgruppe for fagplaner fra 2025**

Der nedsættes en gruppe af eksperter fra 2025-2028 med et tydeligt mandat, der har til formål:

- At understøtte fagplanernes bidrag til Fagfornyelsen gennem at sikre, at intentioner fra ekspertgruppe for Fagfornyelsen i 2024 danner grundlag for udarbejdelse af fagplanerne med særligt fokus på den didaktiske treklang, de overordnede didaktiske principper samt formatet for fagplanerne.
- At udarbejde fagplanernes almene del, samt skrivevejledning til fagplanerne med henblik på at omsætte intentioner og skabe sammenhæng og genkendelighed på tværs.
- At kvalificere fagudvalgenes skriveprocesser og understøtte, at fagudvalgenes skriftlige produkter har en høj kvalitet og sammenhæng samt genkendelighed på tværs af fagplanerne.
- At sikre bred involvering og fælles ejerskab til fagplaner og Fagfornyelsen i form af fortsat inddragelse af væsentlige aktører på området, herunder folkeskolens parter, eksperter og lærere, pædagoger og elever.
- At samarbejde med udviklingsprogrammet 'Program for afprøvning af fagplaner', jf. afsnit 5.2.1, for at understøtte tilbageløbet til fagudvalgene.

Det er en vanskelig opgave at oversætte og omsætte intentionerne i et nyt format for fagplaner på tværs af fagene. Denne opgave indebærer dels at etablere en ny forståelse af fagets karakter, indhold og mål, samt at udforme pædagogisk anvendelige fagplaner med en tydelig formålsforankring. Det er derfor væsentligt, at fagudvalgene kan få sparring undervejs.

En ny ekspertgruppe bør sammensættes således, at der indgår gengangere fra den nuværende ekspertgruppe, samt personer med praktisk undervisningserfaring fra folkeskolen. Endvidere er det afgørende, at der prioriteres ressourcer til didaktisk understøttelse til fagudvalgene i form af tydelig rammesætning, støtte og sparring, ved at der tilknyttes fag- og almen-didaktisk ekspertise til processen.

En ny ekspertgruppe bør have et tydeligt mandat, så den, i tæt samarbejde med Børne- og Undervisningsministeriet, kan rammesætte og kvalificere arbejdet i fagudvalgene.

5.1.2 Ekspertgruppen anbefaler, at der udarbejdes en model for løbende evaluering, revidering og udvikling af fagplaner, samt at erfaringer under Fagfornyelsen anvendes til at lave eventuelle justeringer i formatet for fagplaner

Model for løbende evaluering og revidering: Ekspertgruppen vurderer, at det er væsentligt, at der udvikles en model for løbende evaluering og revidering af de nye fagplaner. Dette vil give mulighed for både kontinuitet gennem en fortsat opmærksomhed på intentionerne med fagplanerne og en proces, hvor erfaringer fra praksis – også efter 2027/2028 – kan bidrage til en fortsat udvikling af fagplanerne.

Justering af format på baggrund af erfaringer under Fagfornyelsen: Ekspertgruppen ser det som vigtigt, at det nye format for fagplaner blandt andet kan rumme fagenes egenart. Ekspertgruppen ser der derfor som vigtigt at kunne justere formatet for fagplaner, hvis udviklingsprogrammet, fagudvalgenes arbejde eller andet i forbindelse med den videre proces for Fagfornyelsen giver anledning hertil.

5.1.3 Ekspertgruppen anbefaler, at samarbejde og inddragelse af praksis, viden, forskning og folkeskolens parter og interessenter fortsat vægtes højt i den fremadrettede proces i Fagfornyelsen

Samarbejde på tværs af fag og fagblokke i fagudvalg: Ekspertgruppen anser det for centralt, at fagudvalgenes arbejde sker i vekselvirkningen mellem fordybelse i eget fag og i samarbejde med andre fag med henblik på at understøtte faglige sammenhænge fagene imellem. Derfor skal organiseringen af fagudvalgenes arbejde ske på en måde, der understøtter samarbejde på tværs af fag og fagblokke. Dertil vil sammenhænge mellem fag også være et fokus for den ovenfor nævnte ekspertgruppe.

Fortsat inddragelse af praksis, viden og forskning i udvikling af fagplaner: For at sikre, at fagplaner bygger på en bred forankring i både praksis og viden om de enkelte fag, skal den nye ekspertgruppe, i tæt samarbejde med Børne- og Undervisningsministeriet, sikre, at fagudvalgene involverer lærere, børnehaveklasseledere, pædagoger, elever, skoleledere, læreruddannelser, forskere og fag- og videnspersoner fra både almenområdet og specialundervisningstilbud i udviklingen af fagplanerne.

Tæt dialog med folkeskolens parter og interessenter om fagplaner og realisering af Fagfornyelsen: Børne- og Undervisningsministeriet skal sikre, at der fortsat er en tæt dialog med folkeskolens parter og interessenter, herunder med Sammen om Skolen, læreruddannelserne, læremiddelproducenter, fonde, eksterne læringsmiljøer m.fl. Dialogen skal have fokus på, hvordan udviklingen af de nye fagplaner og realiseringen af Fagfornyelsen som helhed bedst muligt understøttes på skolerne, kommunalt, på læreruddannelsen, gennem vidensmiljøerne mv.

5.2 anbefalinger til udviklingsprogram

Ekspertgruppens kommissorium

Det fremgår af ekspertgruppens kommissorium, at ekspertgruppen skal kvalificere tilrettelæggelse og gennemførelse af et udviklingsprogram.

Der er efterfølgende fastsat en ramme for udviklingsprogrammet ud fra de politiske ønsker med programmet, hvor fokus er på at bidrage til at udvikle og afprøve folkeskolens fagplaner, inden de implementeres i skoleåret 2027/2028. Som del af rammen fremgår det, at EVA gennemfører udviklingsprogrammet.

Udviklingsprogrammets hovedformål er, at:

- Folkeskolens fagplaner udvikles på baggrund af konkrete erfaringer i praksis med råudkast til fagplaner, så de nye fagplaner bliver relevante og meningsgivende for skoler og undervisende personale.
- Bidrage med viden og erfaringer, der kan kvalificere fagudvalgenes udvikling af slanke fagplaner med fokus på kernestof.
- Understøtte udbredelsen og anvendeligheden af folkeskolens fagplaner.
- Inspirere til lokal fag- og undervisningsudvikling, der skaber bedre forudsætninger for udbredelse af fagenes kernestof, for fordybelse og mere varieret og motiverende undervisning, teknologiforståelse samt bevægelse i undervisningen.

Ekspertgruppen understreger, at realiseringen af intentionerne med en reel fagfornyelse forudsætter en udvikling af undervisningen i fagene på alle landets skoler. Fagfornyelsen er således mere end blot udvikling og anvendelse af nye fagplaner. Fagfornyelsen er i høj grad også et spørgsmål om at videreudvikle og forny en (skole)kultur og revitalisere de lokale pædagogiske og didaktiske dialoger på skolen og ikke mindst det konkrete arbejde med undervisningen i fagene. Fagfornyelse er derfor i langt højere grad et spørgsmål om pædagogisk praksisudvikling end et spørgsmål om implementering. Det er kommunerne, skolens ledelse, lærere og pædagoger, der skal udvikle en ny praksis, og det kræver en omfattende fagfornyende skoleudvikling, hvor fagplaner udvikles i tæt samspil med lærere, pædagoger i skolen og med inspiration fra konkret pædagogisk udviklingsarbejde. Ekspertgruppen mener derfor, at Fagfornyelsen bør understøttes af et mere omfattende udviklingsprogram, som er beskrevet i boksen længere nede.

I nedestående afsnit beskrives ekspertgruppens anbefalinger til det udviklingsprogram, som ligger inden for den politisk udmeldte ramme.

5.2.1 Ekspertgruppen anbefaler, at programmet inden for den politiske ramme fokuserer på afprøvning af fagplaner og omtales som "Program for afprøvning af fagplaner"

Ekspertgruppen mener, at det er væsentligt, at et program for afprøvning af fagplaner tilrettelægges med fokus på praksisafprøvning af elementer af fagplanerne med henblik på at bidrage til at kvalificere fagudvalgenes arbejde med udvikling af fagplaner. Det er vigtigt, at programmet

tilrettelægges på en måde, der sikrer, at erfaringerne fra de deltagende skoler løbende indsamles og systematiseres, så fagudvalgene fra et relativt tidligt tidspunkt i processen får input, der kan bidrage til at udfordre og kvalificere deres overvejelser.

Ekspertgruppen anbefaler, at programmet orienterer sig mod:

- Anvendelse af fagplanen i praksis, herunder hvordan de centrale elementer i det nye format for fagplaner (med fokus på blandt andet fagets formål, karakter, indholdsområder, faglige mål samt undervisning og evaluering) kan sætte retning og invitere til didaktiske og pædagogiske drøftelser. Der skal også være fokus på, om fagplanerne er lettilgængelige og overskuelige (jf. afsnit 2.3).
- De intentioner, der udgør de centrale fagfornyende elementer i fagplanerne. Det vil sige den didaktiske treklang for elevernes engagement, kundskaber og myndighed, og hvordan treklangen er afspejlet i fagplanerne sammen med de overordnede didaktiske principper (jf. afsnit 2.1 og 2.2). Afprøvningen skal fokusere på, i hvilken grad de nye fagplaner afspejler disse intentioner og dermed inspirerer og rammer sætter det pædagogiske arbejde.

I afprøvningen skal der være en geografisk spredning og en variation af kommuner, fag og klassetrin. Dertil skal specialområdet være repræsenteret i afprøvningen.

Ekspertgruppen mener

Omfattende udviklingsprogram for fagfornyelse

Ekspertgruppen mener, at reel fagfornyelse kræver en dyb inddragelse af lærernes viden og erfaring, der kun kan realiseres gennem et omfattende pædagogisk udviklingsarbejde på alle skoler. Ekspertgruppen mener derfor, at forandringen bør understøttes af et langvarigt lokalt forankret **udviklingsprogram for fagfornyelse**. Derfor bakker ekspertgruppen op om DLF, KL og Skolelederforeningens dialog med fonde med henblik på at afsøge perspektiverne i at iværksætte et fondsfinansieret langvarigt udviklingsprogram for fagfornyelse.

5.2.2 Ekspertgruppen bakker op om et omfattende og langvarigt udviklingsprogram for fagfornyelse

Hensigten er, at de nye fagplaner skal inspireres og kvalificeres af viden og erfaring fra skolens praksis, således at de kan blive så relevante og anvendelige som muligt. For at opnå dette er det afgørende, at der er en *samtidighed* i arbejdet med at formulere nye fagplaner og en systematisk udvikling af undervisningen i fagene. Herudover er det af stor betydning for realiseringen af Fagfornyelsen, at den konkrete udvikling af undervisning og fag understøttes i praksis. Det kan et omfattende udviklingsprogram for fagfornyelse bidrage til.

Ekspertgruppen anbefaler, at formålet med et omfattende lokalt forankret udviklingsprogram for fagfornyelse bør være todelte:

- At understøtte udvikling af fagplanerne som afsæt for videre udvikling af undervisningen.
- At understøtte en fornyelse af folkeskolens fag og undervisning i praksis.

Et udviklingsprogram for fagfornyelse bør have tæt sammenhæng til det ovenfor beskrevne program for afprøvning af fagplaner samt en kobling til fagudvalgenes arbejde med at udvikle nye fagplaner.

Principper for udviklingsprogram for fagfornyelse

Udviklingsprogrammet kan tilrettelægges på flere måder, og ekspertgruppen mener, at følgende principper bør kendetegne et eventuelt udviklingsprogram:

- Forskere, lærere og andre fagpersoner med didaktisk indsigt og erfaring bør bidrage til at tilrettelægge og kvalificere udviklingsprogrammet.
- Intentionerne med Fagfornyelsen bør være pejlemærker, blandt andet den didaktiske treklang og de overordnede didaktiske principper.
- Fagfornyelse er kulturudvikling og handler om at videreudvikle og forny en (skole)kultur og revitalisere de lokale pædagogiske og didaktiske samtalefællesskaber.
- Udviklingsprogrammet skal være lokalt meningsfuldt for skolen, lærere og pædagoger og elever, og derfor skal den fagfornyende skoleudvikling tilrettelægges i samarbejde med skole og kommune og med udgangspunkt i konkret undervisning.
- Udviklingsprogrammet skal tænkes sammen med kommunens og skolernes øvrige udviklingsindsatser.
- Erfaringerne fra udviklingsprogrammet skal systematiseres og tilgængeliggøres for at bidrage til fagudvalgenes arbejde, og for at andre kommuner, skoler og lærere kan få gavn af erfaringerne.

Kolofon

Ekspertgruppe for Fagfornyelsens beslutningsgrundlag, 2024

Redaktion:

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, Børne- og Undervisningsministeriet

Grafisk tilrettelæggelse og layout:

Børne- og Undervisningsministeriet

Publikationen kan ikke bestilles, men den kan hentes på Børne- og Undervisningsministeriets hjemmeside

Eventuelle henvendelser af indholdsmæssig karakter rettes til stuk.cf@stukuvm.dk

Udgivet af:

Børne- og Undervisningsministeriet, december 2024

